

II. Stosunki polityczne w Niemczech,

Rząd

Wzrastająca niepopularność rządu obecnego wpływa z dwóch źródeł:

a/ Z niesłychanie ciężkiego położenia ekonomicznego oraz z ogólnego wyczerpania psychicznego /zdeprawowania moralnego, nabierającego zastraszających niekiedy rozmiarów, gdy coraz więcej urzędników, uczciwość których była chlubą dawnych Niemiec staje się łapownikami/która jest skutkiem przegranej wojny i niesłychanego wyczerpania spowodowanego długotrwałością wojny.

b/ Rząd obecny jest rządem kompromisu nie zadawalnia on, więcej społecznych aspiracji robotniczych a jednocześnie przez warstwy posiadające nie jest uważany za swego rzecznika - zarzucają mu radykalizm społeczny i ugodość względem wrogów.

Nie ma bowiem w tej chwili idei, która mogłaby zgrupować i porwać całe społeczeństwo /ideę odwetu i przekreślenia skutków przegranej wojny nie może rząd stawiać jako hasło swego programu, przynajmniej oficjalnie./ Idea pracy, która właściwie jedynie wysuwa rząd dzisiejszy, idea przetrzymania kryzysu nie może być czynnikiem skupiającym naród niemiecki przy rządzie.

Właściwie siłą rządu obecnego nie tylko dlatego iż daje ona większość w zgromadzeniu narodowym - jest poparcie potężnej organizacji o charakterze ogólnie narodowym, a nie klasowo społecznym, organizacji partji Zentrum. Ona zachowuje pozory rządu ogólnie narodowego i daje właściwą możliwość trwania dzisiejszemu rządowi.

Trudno jest odpowiedzieć na pytanie, czy ludzie stojący u steru władzy w Niemczech posiadające kwalifikacje dobrych organizatorów, dobrych urzędników i czy abstrahując od ich politycznego zabarwienia

sprawnie prowadzi maszynę państwową.

Według mego rzekonia rząd obecny, gdy się bierze pod uwagę wszystkie niesłychane trudności, które ma do zwalczania, bardzo dobrze pokonywuje trudności i posiada w swoim gronie dobrych pracowników a przede wszystkim ludzi niesłychanie trzeźwo oceniających konieczności życia państwowego i okazywających gotowych do czynów bardzo niepopularnych w imię utrzymania ładu i porządku społecznego. Charakterystycznym było gdy przed miesiącem groził w Niemczech nowy wybuch strejku powszechnego, który miał być wstępem do ponownej próby sięgnięcia po władzę ze strony partji skrajnej, rząd socjalistyczny Republiki Niemieckiej nie cofnął się przed bardzo ostrymi zarządzeniami, obsadził wojskiem fabryki, ogłosił stan oblężenia, aresztował niektórych przywódców a przede wszystkim przystąpił do zorganizowania na terenie całych Niemiec organizacji t.zw. "Technische Nothilfe", która nie jest niczem innym, jak organizacją państwową dla zwalczania strejków, szkodzących i groźących istnieniu państwa. Organizacja ta stworzona prawie w przeciągu paru dni działała nadspodziewanie sprężysto, światło, komunikacja, wodociągi nie przestały działać ani na chwilę. Proklamowany strejk jeneralny zrobił absolutne fiasko. Aparat aprowizacyjny, którego działanie jest niesłychanie utrudnione przez skąpość środków spożywczych rozperdzielalnych i przez niesłychaną zyskowność wszelkiej spekulacji środkami żywnościowymi działa jednak dotychczas i ludność otrzymuje po cenach stosunkowo niskich acz w normach niewielkich najniezbędniejsze środki żywności i opału.

Opozycja

Opozycja wzbierała siłach tak na prawo jak i na lewo.

Przedewszystkiem właściwą siłą, jasny program restytucji monarchicznej i odrodzenia pokłesce, posiadają ugrupowania konserwatywne, grupujące się przy

partji t.zw. "National-liberal". Siłą tych partji jest przede wszystkim posiadanie oparcia w całym tak aktywnym, jak i będącym w rezerwie korpusie oficerskim i w znacznej mierze w dawnych podoficerach, inteligencji pracującej, w drobnym mieszczaństwie i w przeważnej liczbie włościanstwa, niezadowolonego rekwizycjami środków żywnościowych. Obóz ten spekulując na zastraszenie Entente'y widmem bolszewickim miał nadzieję drogą zamachu stanu ~~xx~~ dojść do władzy. Wobec jednak krachu przedsięwzięcia Kurlandzkiego i naogół solidarnej postawy Entente'y oczekuje pomyślniejszej konjunktury politycznej i wojskowej i widzi zwycięstwo przy przyszłych wyborach do Reichstagu, mających nastąpić prawdopodobnie wiosną.

Nadymalna lewica w znacznej mierze straciła wi-
doki na możliwość przeprowadzenia zamachu stanu i
dojścia do władzy rad robotniczych w Niemczech.

Wynika to z dwóch źródeł:

a/ naogół szerokie warstwy robotnicze zostały rozbro-
ne a przede wszystkim te oddziały regularnych for-
macji wojskowych, w których partje skrajne posiadały
oparcie po zaburzeniach marcowych, zostały zlikwidow-
wane i dziś wobec jednolitej postawy oficerów i pod-
oficerów partje skrajne o oparcie w Reichswerze nie p-
osiadają. W ostatnich czasach partje skrajne sta-
ją się wysyłać swoich ludzi do poszczególnych for-
macji Reichswehru i mają nadzieję przez to zmienić
nastroje wojska na swą korzyść.

b/ Ponieważ kryzys ekonomiczny nie dosięgnął gra-
nic katastrofy i że bezstronnie sędząc robotnik nie-
miecki dzisiaj jest znacznie lepiej uposażony niż
urzędnik, a przede wszystkim niż inteligencja zawo-
dów wolnych. Wogóle w sferach robotniczych przy wie-
lkim przesunięciu się w kierunku partji niezależ-
nych socjalistów, daje się zauważyć niechęć do wystę-
pie czynnych i pewna rezygnacja i zgoda na stosunki

panujące / Nieudany strejk metalowców w Berlinie, na ogół nieudane próby górników w Saksonji, nastroje spokojne wśród robotników wielkiego Zagłębia przemysłowego Westfalskiego/. Słowem jednym widmo bolszewizmu na terenie Niemiec nie jest dziś groźne.

Widoki przyszłego układu sił w Niemczech.

c/ Układ sił politycznych w przyszłych Niemczech zależy w pierwszej mierze od następujących czynników :

1. Od przebiegu i rozwoju stosunków gospodarczo aprowizacyjnych w kraju. Niemcy tęsknią do uregulowanych i znośnych warunków aprowizacyjnych. Każdy rząd który byłby w stanie przeprowadzić sanację stosunków i dać wyraźne polepszenie na rynku żywnościowym zyskałby sobie w dzisiejszych Niemczech widoki poparcia i utrzymania się przy władzy.

2. Od stosunku Entente'y. Gdyby Entente'a określiła wyraźnie i realnie by zastosowała w życiu postulat przyjaznego i lojalnego traktowania w przyszłości tylko republikańskiego rządu w Niemczech i zgóry byłoby wyraźnem, iż wszelka próba restauracji monarchicznej w Niemczech sprawiłaby trudności na tle stosunków międzynarodowych Rzeszy Niemieckiej, to należy przypuszczać, że przy przyszłych wyborach do Reichstagu zwycięstwo partji prawicowych nie byłoby tak wielkiem, jak to dziś przypuszczać można. Dziś bowiem partje monarchistyczno prawicowe eskontując z jednej strony wielkie trudności społeczno ekonomiczne oraz niemiłność obecnego rządu niemieckiego go dojścia do znośnych stosunków z Entente'a mają nadzieję nie bez podstaw, że zwycięstwo ich programu jest niedalekie i że w przyszłym Reichstagu otrzymają większość. Niezależno socjalisci mają również podstawę do przypuszczania, że przyszłe wybory dadzą im stanowczą przewagę nad zdyskredytowanymi przez swą powolność dla klas posiadających socjalistami większości. Charakterystyczne pod tym względem są

wyniki wyborów do Rad gminnych, rad miejskich, które tu i owdzie się odbywają. Wszędzie jako znak pewnej tendencji w przyszłości przyrost głosów na lewica i prawica. Prawdopodobnie jednak, znów języ-
czkiem uwagi pozostanie centrum, które nadal będzie czynnikiem niesłychanie ważnym w układzie sił politycznych ~~xxkkkxxxiarx~~ na terenie Rzeszy Niemieckiej.

Ruch młodzie-
ży uniwersyt.
i szkolnej.

Specjalnie baczna uwagę zwrócić należy na te nastroje i ideały, które wniesie do życia politycznego dorastająca dziś młodzież Rzeszy Niemieckiej. Pod tym względem objawy dotychczasowe są groźne. Młodzież niemiecka we wszystkich swych wystąpieniach najczęściej solidarnie z ciałem profesorskim zajmując bezwzględnie radykałnie narodowe stanowisko, marzy o chwili odwetu, która uważa za niedaleką i stwarza atmoferę z każdym dniem coraz mniej tolerancyjną dla wszelkiej innej idei - prócz odzyskania straconego drogą nowego dla Niemiec zwycięskiego konfliktu zbrojnego.

Stosunek ten jest zrozumiały, jednakże wymaga przynajmniej prób pewnej kontrakcji, o treści której będę mówił niżej.